

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Ida Marén
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE
2016-04-19
1 (8)

Diarienummer
2016/SN 0017-12

Socialnämnden

Justering av taxa och avgifter inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

Socialnämndens förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Den av regeringen föreslagna och av riksdagen beslutade höjningen av högkostnadsskyddet för avgifter inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende samt för boendeavgift i vård- och omsorgsboende, implementeras i Tyresö.
2. Följande avgifter fastställs och indexeras, under förutsättning att beslut fattas i enlighet med punkt 1:
 - Omvårdnad dygnet runt i eget boende: 1 991 kr/månad
 - Omvårdnads- och serviceinsatser i vård- och omsorgsboende: 1 991 kr/månad
 - Omvårdnad dag och kväll och/eller dagverksamhet: 890 kr/månad
 - Korttidsvistelse: 66 kr/dag
 - Boendeavgift i vård- och omsorgsboende: 2 045 kr/månad
3. Ändringarna träder i kraft den 1 september 2016.

Socialförvaltningen

Åsa Danielsson
Förvaltningschef

Ansa Haapala
Stabschef

Sammanfattning

Förvaltningen har utrett frågan gällande taxa och avgifter inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning. Detta till följd av att riksdagen i december 2015 beslutade att anta regeringens budgetproposition för 2016 som omfattar en höjning av högkostnadsskyddet för avgifter inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende, samt för boendeavgift i vård- och omsorgsboende. Detta innebär att kommuner ges möjlighet att höja avgiftstaket för avgifter inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Höjningen regleras som en ändring i socialtjänstlagen (2001:453) 8 kap. 5 § och träder i kraft den 1 juli 2016. Samtidigt sänks det generella statsbidraget till kommuner i systemet för kommunalekonomisk utjämning.

Förvaltningen föreslår att höjningen av högkostnadsskyddet för avgifter inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende, samt för boendeavgift inom vård- och omsorgsboende, implementeras i Tyresö. Ändringen innebär att den enskildes avgifter för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i 26 § sjätte stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), per månad får uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet. För bostad i vård- och omsorgsboende får den enskildes avgifter per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5539 gånger prisbasbeloppet¹.

Som en följd av detta föreslås att månadsavgifterna för omvårdnad dygnet runt i eget boende samt omvårdnads- och serviceinsatser i vård- och omsorgsboende, höjs från dagens 1 772 till 1 991 kronor medan månadsavgiften för omvårdnad dag och kväll och/eller dagverksamhet, höjs från dagens 828 till 890 kronor. Även avgiften för korttidsvistelse, som i dagsläget är 59 kronor per dag, föreslås höjas till 66 kronor per dag. Boendeavgiften för vård- och omsorgsboende höjs från 1 846 till 2 045 kronor. Avgifterna indexerar och följer prisbasbeloppets utveckling, liksom tidigare.

För att förvaltningen ska ha möjlighet att informera brukare och utförare samt genomföra de administrativa anpassningar som krävs till följd av ovan angivna justeringar föreslås ändringarna träda i kraft den 1 september 2016.

¹ Lag (2015:967) om ändring av socialtjänstlagen (2001:453). Prisbabelopp 2016: 44 300.

Kommunala pensionärsrådet, KPR, och Kommunala rådet för funktionshinderfrågor, KRF, har fått möjlighet att yttra sig över förslaget.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningen har utrett frågan gällande taxa och avgifter inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning. Detta till följd av att riksdagen i december 2015 beslutade att anta regeringens budgetproposition för 2016 som omfattar en höjning av högkostnadsskyddet för avgifter inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende samt för boendeavgift inom vård- och omsorgsboende. Höjningen regleras som en ändring i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, 8 kap. 5 § och träder i kraft den 1 juli 2016. Samtidigt sänks det generella statsbidraget till kommuner i systemet för kommunalekonomisk utjämning.

Bakgrund

År 2002 genomfördes maxtaxereformen i form av preciserade bestämmelser i 8 kap. socialtjänstlagen (2001:453), som reglerar vilka avgifter kommunen får ta ut för omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning genom ett högkostnadsskydd. Syftet med maxtaxan var att skydda omsorgstagare med låga inkomster mot för höga avgifter samt att jämna ut olikheter mellan kommunerna avseende vilka avgifter som togs ut. Maxtaxan är indexerad och regleras i förhållande till aktuellt prisbasbelopp.

Utöver maxbeloppet finns ett schabloniserat minimibelopp som används för att beräkna den enskildes levnadsomkostnader, exklusive boendekostnaden. Minimibeloppet är lagstadgat och utgår från Konsumentverkets beräkningar av skäliga levnadsomkostnader. Det ska täcka kostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, tv-avgift, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel. Minimibeloppet är också indexerat och regleras i 8 kap § 7 SoL.

Boendekostnaden och vissa andra personliga tillägg² tillsammans med minimibeloppet utgör det så kallade förbehållsbeloppet. Det är det belopp som

² Det finns visst utrymme för att ge den enskilde extra medel för merkostnader under förutsättning att behovet av ytterligare medel är varaktigt.

varje person tillförsäkras innan en omsorgsavgift kan tas ut. De samlade inkomsterna inklusive bostadstillägget för pensionärer reducerat med förbehållsbeloppet utgör den enskildes avgiftsutrymme. Avgiften som kommunen tar ut får inte överstiga avgiftsutrymmet. Finns det inget avgiftsutrymme sedan förbehållsbeloppet dragits av, betalar den enskilde ingen omsorgsavgift.

Bakgrund om taxa och avgifter i Tyresö

År 2011 fick socialförvaltningen senast i uppdrag att se över taxa och avgifter inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning. Syftet då var dels att tydliggöra den enskildes avgifter i förhållande till de insatser som gavs samt att öka intäkterna via taxan inom ramen för det lagstadgade högkostnadsskyddet (maxtaxan). Med dåvarande inkomst- och nivårelaterade taxekonstruktion, som stod oförändrad sedan 2004, tog kommunen endast ut en del av brukarnas avgiftsutrymme (60 respektive 90 procent beroende på hjälpens omfattning).

Efter beslut i kommunfullmäktige den 14 april 2011 (§ 53) övergick Tyresö till en enhetstaxa med fasta avgifter för olika insatser och beslutet innebar också att hela avgiftsutrymmet upp till högkostnadsskyddet kunde tas ut. Ändringarna trädde i kraft den 1 maj 2011.

Efter namninsamling och beslut i kommunfullmäktige hölls den 23 september 2012 en folkomröstning om den nya taxan. 29 procent av de röstberättigade deltog i omröstningen och 83 procent av dem röstade nej till den nya taxan. Alliansen ville behålla enhetstaxan, men föreslog att den justerades genom en höjning av minimibeloppet i förbehållsbeloppet för personer som var 61 år och äldre³.

Den 15 november 2012 beslutade kommunfullmäktige (§ 109) att minimibeloppet i förbehållsbeloppet för personer i Tyresö kommun som var 61 år och äldre höjdes till 5 223 kronor per månad för ensamboende och

³ Personer under 61 år hade redan ett högre minimibelopp. Eftersom personer som är under 61 år normalt konsumerar mer livsmedel och därmed också har en högre kostnad för livsmedel ska kommunerna ta hänsyn till denna merkostnad.

4 345 kronor per person och månad för sammanboende från den 1 januari 2013. Beloppen skulle ligga fast tills nytt beslut fattades eller lagen föreskrev annat. I praktiken innebar detta att ensamboende fick behålla 256 kronor mer i månaden och sammanboende 148 kronor mer i månaden, innan avgiften för omsorg togs ut.

Aktuella belopp

Taxan gällande avgifter inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning är fastställd av kommunfullmäktige i Tyresö och baseras på bestämmelserna i socialtjänstlagen. De sammanlagda avgifterna för hemtjänst och motsvarande – omvårdnad, städning, tvätt, inköp, matdistribution, trygghetslarm, korttidsvistelse, ledsagarservice och dagverksamhet, får inte överstiga maxtaxan som idag är 1 772 kronor per månad. Avgifterna i taxan inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning är indexerade och följer prisbasbeloppet.

Insatser som är av den omfattningen att avgift tas ut upp till högkostnads skyddet är omvårdnad dygnet runt i eget boende samt omvårdnads- och serviceinsatser i vård- och omsorgsboende som i dagsläget kostar 1 772 kronor per månad. Avgift för omvårdnad dag och kväll och/eller dagverksamhet är 828 kronor per månad. För korttidsvistelse betalar den enskilde 59 kronor per dag. Boendeavgift i vård- och omsorgsboende betalas där hyreslagens regler inte kan tillämpas⁴, och är 1 846 kronor per månad.

Minimibeloppet i Tyresö 2016 är enligt följande⁵:

	<u>Yngre än 61 år</u>	<u>61 år och äldre</u>
Ensamboende:	5 501 kr	5 223 kr
Sammanboende:	4 648 kr	4 345 kr

Det lagstadgade minimibeloppet för 2016 är 5 001 kronor för ensamboende och 4 225 kronor för sammanboende i åldersgruppen 61 år och äldre⁶.

Sammanfattningsvis tas hela avgiftsutrymmet ut medan minimibeloppet för

⁴ Dessa platser finns huvudsakligen på Trollängens och Björkbackens vård- och omsorgsboende.

⁵ Det minimibelopp som gäller för ensamboende ska utgöra lägst en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet samt 1,1446 gånger prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor. (SoL 8 kap § 7).

personer som är 61 år och äldre är 222 respektive 120 kronor högre i Tyresö än det lagstadgade beloppet.

Det nya avgiftstaket

Riksdagen beslutade i december 2015 att anta regeringens budgetproposition för 2016. I beslutet ingår en höjning av högkostnadsskyddet (maxtaxan) för avgifter som kommunen får ta ut för hemtjänst i ordinärt boende och vård- och omsorgsboende, dagverksamhet samt kommunal hälso- och sjukvård, från dagens 1 772 till 1 991 kronor per månad. Även taket för boendeavgift för bostad i vård- och omsorgsboende som inte omfattas av hyreslagen, höjs från dagens 1 846 till 2 045 kronor per månad.

Av ändringen, som är reglerad i socialtjänstlagens åttonde kapitel 5 § och gäller från och med den 1 juli 2016, framgår att den enskildes avgifter för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i 26 § sjätte stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), per månad får uppgå till högst en tolftedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet. För bostad i särskilt boende får den enskildes avgift per månad uppgå till högst en tolftedel av 0,5539 gånger prisbasbeloppet⁷. Det är upp till varje kommun att besluta om man vill höja avgiftstaket.

Samtidigt som staten ger kommunerna möjlighet att öka avgiftsuttaget inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende minskar staten anslaget till kommuner i systemet för kommunalekonomisk utjämning. För Tyresö innebär det en intäktsminskning med cirka 3,4 miljoner kronor 2016 och cirka 6,9 miljoner kronor 2017.

Föreslagna ändringar

Förvaltningen föreslår att kommunen följer den av regeringen föreslagna och av riksdagen beslutade höjningen av högkostnadsskyddet för avgifter inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende, samt för boendeavgift i vård- och omsorgsboende, i enlighet med ändringen i socialtjänstlagen (2001:453) 8 kap. 5 §.

⁶ Prisbasbelopp 44 300 för 2016.

⁷ Lag (2015:967) om ändring av socialtjänstlagen (2001:453).

Väljer kommunen att öka avgiftsuttaget utifrån höjningen av högkostnadsskyddet, är det rimligt att följande avgifter som idag motsvarar avgiftstaket samtidigt justeras.

- Månadsavgiften för omvårdnad dygnet runt i eget boende samt omvårdnads- och serviceinsatser i vård- och omsorgsboende, höjs från dagens 1 772 till 1 991 kronor.
- Månadsavgiften för omvårdnad dag och kväll och/eller dagverksamhet höjs från dagens 828 till 890 kronor.
- Avgiften för korttidsvistelse, som den enskilde i dagsläget betalar 59 kronor per dag för, höjs till 66 kronor per dag.
- Boendeavgiften för vård- och omsorgsboende höjs från 1 846 till 2 045 kronor per månad.

De förändringar som anges föreslås gälla från och med den 1 september 2016 för att förvaltningen ska ha möjlighet att informera brukare och utförare samt genomföra de administrativa anpassningar som krävs.

I övrigt görs inga förändringar av taxan, avgifterna indexeras även fortsättningsvis och följer prisbasbeloppets utveckling. Det förhöjda minimibeloppet i förbehållsbeloppet för personer i Tyresö kommun som är 61 år och äldre, 5 223 kronor per månad för ensamboende respektive 4 345 kronor per person och månad för sammanboende, bibehålls.

Konsekvensbeskrivning

Förvaltningen har gjort en uppskattning av vad föreslagna ändringar innebär ekonomiskt för de personer som betalar avgift till kommunen för insatser inom hemtjänst och motsvarande samt boendeavgift för vård- och omsorgsboende. En uppskattning har också gjorts av hur förändringarna skulle påverka förvaltningens intäkter. Beräkningarna är grundade på verkliga uppgifter om brukarna utifrån hur det ser ut i mars 2016⁸. Uppgifterna är föränderliga då antalet brukare i varje insats kan variera från månad till månad. Det bör också nämnas att det är svårt att bedöma eventuella individuella överväganden som de enskilda kan komma att göra i samband med ett genomförande av dessa förändringar.

⁸ Uppgifter från Treserva.

Med en höjning av avgiftstaket från dagens 1 772 till 1 991 kronor kan den enskilde brukaren få som mest 219 kronor högre avgift i månaden, eller 2 628 kronor per år, gällande insatser inom hemtjänst eller motsvarande. Det är cirka 960 brukare i Tyresö som betalar någon form av avgift för en insats inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning. Om kommunen beslutar att justera uttaget av avgifter i enlighet med det nya högkostnadsskyddet kommer uppskattningsvis cirka 250 brukare, varav 32 i korttidsboende, få ökade avgifter, huvudsakligen brukare som redan idag betalar avgifter upp till avgiftstaket.

Höjningen av taket för boendeavgiften från 1 846 till 2 045 kronor per månad kan som mest medföra en ökad avgift om 199 kronor per månad eller 2 388 kronor per år för den enskilde brukaren. I Tyresö är det cirka 60 personer inom äldreomsorgen som betalar en boendeavgift i vård- och omsorgsboende som inte omfattas av hyreslagen. Dessa platser finns huvudsakligen på Trollängen och Björkbacken. Det finns dessutom ett antal köpta platser där boendeavgift tas ut för personer med funktionsnedsättning i boende enligt SoL.

För förvaltningens del skulle det ökade avgiftsuttaget i enlighet med föreslagna förändringar av taxa och avgifter inbringa cirka 80 000 kronor mer i månaden, det vill säga cirka 960 000 kronor per år.